

Budapest, 1875.

44. szám.

November 4

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Jelek a láthatáron.

II.

(M—y.) A vallás eszméje ősidőktől fogva összeforrt az emberiséggel. Fényes bizonyítéka ennek az, hogy a kereszténység megalakulásaig tulajdonképeni vallásüldözésről szó sem volt, de nem is lehetett. Az emberiség egy homályos, elfojthatlan ösztöntől vezetve, mindaddig míg a kinyilatkoztatás fénysugarai nem érték, önmaga alkotott vallást, külső kultust, hitformákat az ösztön nyomása alatt fensőbb inspiratio nélkül. Törekvés volt ez, egy öröklött úrt betölteni, de melyben mindig s mindenütt megérzett az emberi eredet, a pusztán képzelmi világból lehozott eszmék állhatlansága s a teljesen változó s ingadozó alap. A kereszténységnek lón feladata regenerálni az emberiséget, a vallást szoros kapcsolatba hozni az erkölcsiséggel, törvényeket megállapítani, melyek soha s seholy változást nem szenvednek, eszméket juttatni a trónra, melyek fonséges ragyogása örök időkre van biztosítva, a sivár élet kéjeibe, bűncibe merült emberiséget alsó helyzetéből fölemelni, az égiekhez vezetni. A kereszténységgel ébredt föl a jog, az igazság, a szeretet a társadalomban s a kereszttről először sugárzott alá a civilizatio fénye. E civilizatió győzelmét millió vértanuk kihullott vére pecsételte meg, s bármily nagy küzdelmeket állott ki a társadalom, nem volt eset soha s nem is lesz a történelemben, hogy a meggyőződésnek oly számtalan elveszett tanui szerepeljenek, mint mennyi a kereszténység mellett elhullott. A nagy hatalom, mely a világot megreszketteté, összeroskadt e harezban, melyet a kereszténység ellen vítt, nyoma sincs többé. A kereszténység pedig él.

Ép ezen küzdelmek minősége mutatta meg a vallás fontosságát a társadalomban. Mert lehetetlen

egy oly roppant tömegben egyrészt az elkeseredett irtó háborút, másrészt a szívós kitartást egyszerű emberi szeszélynek beszámítanunk, mint inkább azon már öntudattá vált s megtisztult erős ösztönnek, mely a keresztény vallásban a társadalmi létbiztosítékát megpillantá, fölismeré. E küzdelem nem lényegében, hanem csak alakjában változott a reformatió létrejöttével. A reformok ellen nem küzdött a keresztény katolika egyház, de küzdött a reformatió ellen mint egy már alakultában oly vészes irányzat ellen, mely a tekintély, törvény, jog aláadására építkezett, mely első dühében nem látá ama titkos révet, melyen át a vallástalanság és hitetlenség szivárog át a társadalomba. A jövő fog itélni a társadalom fölött, vajjon nem a reformatió volt-e első elhíntője a vallástalanság magvainak, — az inimicus homo, qui superseminavit zizania? Bár öntudatlan, számításán kívül, sőt akarata ellenére.

Már a mult században oly annyira előtérbe lépett a vallástalanság, hogy mint az egész társadalmat meg-rázkódtató francia forradalom előfutára a társadalom minden rétegeit megmételtyezé. Ez óriási küzdelem, mely az emberiség történetében egyedül áll, nem az emberi jogok védelmére fogott fegyvert, hanem az isteni s emberi tekintély s törvény ellen irányult. Sikerült is neki a vallási érzületet annyira kiirtani az emberi keblekből, hogy szörnyetegnék és nem emberek nyitott szereplő tért. S e felforgató irány mint a futó tűz terjedt el a szétszakadt, pártokra oszlott emberek között. Franciaország első s legmagasb családjaiban még e század első negyedében minden vallásos érzés el volt ölvé, ki volt irtva. A forradalmi eszmékkel a vallásos eszmék mindig ellentétben állottak, értem a ker. kath. vallás eszméit s így nem esoda, ha a következő vagy is a jelen század közepén az általános forrongás a vallástalanságot az egész művelt világ minden részeire szétszórta. Még nincs száz éve a nagy

francia forradalomnak s a hitetlenség az egész emberi társadalomban oly határtalan mérvet öltött, hogy eljutott a végső döntő esata határnapjához. Századunk utolsó negyede egy óriási társadalmi küzdelem kora leszen a vallásért — és a vallás ellen.

És ennek jelei már ott vannak a láthatáron.

(Vége következik.)

A jégvirág meséje.

Költői beszély Emérről.*)

(Vége.)

»Emér... mi bánt? — szól a lányka
Nem kíváncsin: résztvevőn;
Majd rá mereng, várja míg a
Mela ifju észre jön...
Mély sóhaj kél a kebelből,
A szív hön ver, lázasan...
Majd elröppen a fél-álom...
— Szegény Emér!... láza van. —

Ott les már az aggodalom,
Ott a lugas levelén,
Hogy beszökjék s dúlhasson az
Ifju lányka kebelén...
De im, miként ködlepléből
A napsugár kifoszol:
Emér arcán bánat helyett
Ismét ott ül a mosoly.

Majd megnyil a szótlan ajak:
— Rajta csüng a két leány —
»Borzasztó volt... hála Isten,
Hogy nem történt igazán!«
Egymást éri a sok kérdés,
Az ifju hát rája kezd:
Elmondja, hogy mint csatázott,
Miként győzött a kereszt.

Elmondja, hogy mily gyáva volt,
Nagyravágyó, mint tagadt
Hazát, arát, rokonokat
Egy roskatag trón miatt.
»De hál' Isten — így végezi —
Mindez lázas árny vala,
Fölröppent mint ijesztő rém,
Miként böszu angyala.

Fölröppent mint üstökösfény,
Hogy elülze ördögöm,
Fölperzselvén légváram,
Boldog legyen örökkön!...
Messze szállt a nagyravágyás...
Az irt szívem fenekén,
Majd betölti, nemde Ilon,
A családi érzemény.«

*) Mutatványul szerző »A jégvirág meséje« című beszély-füzéréből.

Szolt, s kérdőleg néz a lányra,
Ilon hévvel így felel:
»És te mégis harcza vágyasz, hol,
Ugy elvadul a kebel...«
»Nem, nem, soha!... — mond az ifju —
Terveim már nincsenek,
Nem birhat rá királyi szó,
A szent harcza nem megyek!«

* * *

Itt elakad a mesélő...
Fellelékzik a csoport,
Halványon rezg a méces-láng —
S úgy nézi a jégcsokort...
»Ha már eddig elmeséltem
— Folytatja — tán jó leszen. — —
— Ha még éber figyelmeitek —
Pár szóval bevégezem.«

»Ej be jó lesz! mondja kérem!«
— A kis csoport úgy örül,
Pedig ékes álom-képek
Repdesgetik már körül. —
»Emér urfi bizony nem ment,
Bár királyszó kérte fel...
És Endre így ő nélküle
Ment a szent csatába el.

Nem is értek egészen czélt,
Hiányzott a hős Bebek,
Meg azután ármányhoz is
Szitottak a nemesek.
Endre király — kevés hujja —
Majd oda halt — nem csoda! —
Méreggel telt billikomot
Adtak neki innia.

Emér szépen otthon maradt,
Ilon kezét megnyeré;
Boldog egy pár lett belőlök
— Isten már így rendelé —
Mig, ha talán csatáznia megy,
Álma szerént trónra lép:
Ördöge, a nagyravágyás
El sem hagyja kebelét.

Nagyravágyás! hálátlan bün!
Rabjaidnak mondd, mit adsz?...
Vágyat oltasz kebelökbe,
Mely uj vágyakat fakaszt...
S ha már közel, hogy elérjed
Kiterjeszted két kezéd:
Tova röppen, mint bolygó-fény,
Oly könnyen, mint érkezett.

És te?... lassan alászállasz,
Dicsnyibusod elborúl,
Babérod, mely nevet ígért,
Homlokodról mind lehull;

És ha majd a törpe néphez
Visszatérsz, mely egykoron
Félistenként imádott fön
Csalékony szép trónodon :

Óh ekkor jó boldogságod...
Ha megérték sorsodat...
Nyomdokidon, hol ezelőtt
Ékes rózsató fakadt :
Tövist, halál-tövis sarjat
Hinteget a sors keze....
Nem ismered új barátod?
Sorsüldözés a neve.

Tetszik e kép?« így végezi...
A csoport most összenéz,
Szemeikből — mint itélnek —
Kiolvasni nem nehéz.
A jégvirág nem szól többet,
No de mit is szólana,
Annyi szent, hogy nagyravágyó
Ezekből nem lesz soha!

»No most szépen gyermekeim
— Szól az apjok — jöjjetek,
Éjfelre jár, aludni kell,
Reggel korán keljetelek!
Kioltják a méceses lángját...
Pilláikra rálehel
A szép álmak védangyala,
S bekében alusznak el...»

Mister Minns és unokatestvére.

Hunoresk, Dickens után.

Mister Augustus Minns nőtlen volt s közel a negyvenhez, mint ő mondá, de barátjainak hiteles tudósításai szerint közel volt bizony ő az ötvenhez is. Mister Augustus Minns a világon legkülöncebb volt az öltözékben, legkeresettebb egész külső magatartásában, de egyszersmint a legegyszerűbb és a legvisszavonultabb egész életmódjában. Rendesen egy barna kabátot hordott, melyen a legkisebb ráncz sem volt, világos nadrágot, melyen még göresővel sem lehetett volna moeskot fölfedezni, hófehér, kemény gallért s kifogástalanul kifényesített eszkrét viselt. Öltözékét egy elefántesontnyelű barna selyem esernyő egészítette ki, mely elválaszthatlan kísérője volt.

Mister Minns könyvvezető volt Sommerset-Houseban, vagy mint ő magát helyesebben kifejezte, »kormányhivatalnok.« Évi 500 fontnyi évjáradékon kívül tisztességes fizetést kapott, mely öt évenként nevedett. Azon husz év alatt, mióta a Tavistock-Streetben egy csinos lakást birt, folytonos háboruban élt háziurával s minden negyed első napján fölmondott, hogy a következő napon fölmondását újra visszavegye.

Az élő lények két osztályát : a kutyákat és gyermekeket, halálosan gyűlölte. Nem lehetett azt mondani róla, hogy nyers vagy szívtelen lett volna, — de egy kutyá megmérgezését vagy egy gyermek vízbefojtását

bármikor a legnagyobb meglepéssel és élvezettel képes lett volna megnézni.

Mister Augustus Minnsnek Londonban vagy London környékén nem volt más rokona, mint unokatestvére Octavius Budden, kinek fiánál becsületből keresztapaságot kellett vállalnia ; keresztfiacskáját azonban soha sem látta, mert atyját Octaviust soha ki sem állhatta.

Mister Octavius Budden szerencsés gabnaspespeculációk által könnyen és gyorsan vagyonossá lett, s feleségével és egyetlen fiacskájával Sándorral egy szerény, de lakályos nyári lakba vonult vissza Stramford-Hill külvárosban.

Egy szép este, midőn férj és nő fecsegve a verandán egymás mellett ültek, míg a reményteljes Sándorka a cserebogarak fogdosásával és kintásával foglalkozott, a beszéd Minns bácsira, 500 font évjáradékára, keresztapaságára és Sándorka erényére fordult, mistress Buddennek az volt a véleménye, hogy az öreg bácsit minden kiállhatlansága mellett is dédelgetni kell ; ezzel tartozik az ember gyermekeinek ; hiszen nem lehet tudni s a többi, s a többi.

»Nem bánom, legyen hát, én fogom a jeget megtörni, mondá mister Budden és fölkeverte a fölolvadott ezukrot puncsában, — meghívom Minnst vasárnapra ebédre. Mit mondasz hozzá?«

»Lelkemből beszélsz, — mondá mistress Budden ; csak hamar meg kell irni a meghívást! Adja Isten, hogy elfogadná s eljönne. Ki tudja, talán meg fog neki Sándri tetszeni s szép összeget hagyományoz számára.«

»Valójában, gyermekem, igazad van, válaszola mister Budden gondolkodva. Legjobb lesz, ha magam megyek meghívni őt.«

Midőn vasárnap reggel mister Minns a reggelinél ült s föl váltva egy harapás kétszersültet vett a szájába s egy pillantást vetett a reggeli lapra, melyet minden nap címétől kezdve le egész a nyomdász nevéig végig olvasott, az ajtó hirtelen fölnyílt s a szolgáló belépett egy jegyet adva át neki, melyen vastag betűkkel e szavak állottak : Mister Octavius Budden, Amelia Villa (mistress Buddent Ameliának hívták) jegenyefasor, Stramford-Hill.

»Budden? kiálta Minns meglepetve, Budden? Mi a manót akar ez az ember itt? Mondd neki, hogy még alszom, vagy hogy kimentem és előreláthatólag nem is fogok visszajönni ; mond, ah! mondj neki amit akarsz, csak hagyd őt oda lenni, hogy ne jöjjen a nyakamra.«

»De bocssáson meg, sir, mert az ur már jó«, felele a szolgáló, s már hallani lehetett egy pár új, durva eszkrét ropogni a lépesőn s emellett egy tipegő neszt, melyet Minns nem tudott magának megmagyarázni.

»Hm! hm! Undorító! No, hadd jöjjen hát be!«

Az ajtó feltárult, s egy csunya, ostoba szemű és vágott farku bulldogg jött be szaglászva. Nyomban követte őt gazdája. A tipegő rejtély meg volt fejtve : borzasztó megfejtés. Mister Augustus Minns fölugrott reggelije mellől és széke mögé hátrált.

»Nos, hogy vagyunk, öregem?« kiálta Budden, s úgy becsapta az ajtót, hogy a eszkrét és csuprok az asztalon táncolni kezdtek. Rendesen borzasztóan fennhangon beszélt s tiszter is ismételte ugyanazt.

»Nos, hogy vagy? mit csinálsz öreg?»

»Köszönöm, köszönöm, és te Budden? Kérlek, foglalj helyet«, dadogá Minns.

»Köszönöm, köszönöm, jól. — Hogy vagy, hogy vagy?»

»Jól, nagyon jól, köszönöm«, felelé Minns s kétségbeesett dühvel s rémülve szemlélte a kutyát, mely a tisztán terített asztalra ugrott, egy darab vajás kenyeret vett ki a tából s elkezdte az asztalon emi vajás oldalával az abrosz felé fordítva a kenyeret.

»Ah, te bitang« nevette Budden. »Látod Minns, hogy amilyen a gazda, olyan a szolgája, mindig, mintha csak otthon lennénk. Ezer milliom! de ugyan csak megéheztem, míg Stamford-Hillből ide érkeztem.«

»Reggeliztél már?» kérde Minns kétségbeesetten.

»Oh nem, nem még öregem! Tervem az volt, hogy nálad reggelizek. Csak egy eszszét kérek s egy kis főtt sonkát, ez nálad mindig oly kitűnő! Minden teketória nélkül, ugy teszek, mintha otthon lennék, ezt bizonyára te is legjobban fogod szeretni« tevé hozzá nevetve s az abrosz lelógó szögletével letörölve a port eszímájáról.

Minns esengetett s ügyekezett mosolyogni.

»Átkozott forráság van ma!« folytatá Budden tenyerével törölgetve az izzadságot homlokáról. »Hát hogy vagy öregem? Becsületedre, igen jó arcuszined van!«

»Gondolod?» felele Minns s megkisérté másodszer is mosolyogni.

»Becsületedre!»

»Mistress Budden s a kicsiny, — hogy is hívják csak? — jól vannak mindketten?»

»Sándrimat érted; mindenestre jól, jól és vigan. Nalunk, Stramford-Hillben, a legjobb akarat mellett sem lehet beteg az ember.«

Rövid szünet.

»Mit gondolsz, nem jobban fogna-e neked a sonka ízleni, ha így lefelé a szálak mentében vágnád?» kérde végre Minns, oly érzelmekkel, melyeket tollunk hasztalanul ügyekeznek visszaadni; mert nagy rémülettel kellett látnia, mint kaszabolja Budden minden vágási rendszer megsértésével mindenféle irányban a sonkát.

»Nem, köszönöm, felelé Budden barbár egykedvűséggel és gorombasággal; én jobban szeretem, ha így keresztbe van metszve a sonka, így könnyebb harapni. De mit is akartam mondani, Minns, igaz, hát mikor fogsz már bennünket egyszer meglátogatni? Hidd el tetszeni fog neked nálunk, bizonyosan fog tetszeni. Amelia és én tegnap sokáig beszéltünk erről, és Amelia azt mondta — kérek még egy darab czukrot — köszönöm — azt mondta nekem: Nem vehetnéd-e rá a komát, hogy jőjön már egyszer hozzánk is — eltakaradol onnan átkozott kutya! ejnye egészen összetépi függőnyeidet, Minns, hohó!«

Minns mintha villanyfolyam érintette volna, hirtelen fölugrott.

»Takarodol, kutya, takarodol!« kiálta a szerencsétlen Minns, de egyuttal tiszteletteljes távolban tartotta magát a fogvicsorgató állattól, mert mint a reggeli lapban olvasta, csak a napokban lőttek agyon egy dühös kutyát.

Hosszas »takarodjál!« és »jer ide!« s majd haragos, majd hizelgő hangon kiejtett kiáltások, hosszas hadonázás és szurkálás után az asztal alatt, majd az esernyővel, majd a sétabottal, végre indítatva érezte magát a kutya kibujni rejthelyéből, s egy obligat rugással kilökték az ajtó elé, hol azután borzasztóan vonítani kezdett s felváltva addig kaparászta az ujonan fényesített ajtót, mignem az végre hasonló lett egy vágódeszkához.

»Kitűnő kutya a falun«, jegyzé meg Budden hidegen, nem törődve a megrémült Minnsszel. »A finom városi élethez nem való. De most szólj, testvér, mikor jössz Stramford-Hillbe? Kosarat nem fogadok el, kosarat egyáltalán nem fogadok el. Lássuk csak! — Ma van esütörtök. Eljössz-e vasárnap? Ótkor ebédelünk. Kérem, nem-et ne tessék mondani.«

Hosszas kérés és zaklatás után Minns koma végre megigérte, hogy jövő vasárnapon pontban öt órakor Amelia-villában lesz.

»No, most vigyázz és jegyezd meg magadnak az utat és az irányt«, mondá Budden. »Az omnibus minden órában indul a Bishopsgate-Streetből a »virágcserep«-től. Mikor a kocsis a »fehér kutyánál« megáll, leszállsz. Közvetlen magad előtt egy fehérre meszelt házat fogsz látni — «

»Mely a te házad, értem«, szakítá félbe Minns, ki már alig várta, hogy a hosszú beszédnek s hosszú látogatásnak vége legyen.

»Nem, nem, az Grogus és társa vaskereskedése. Igen, mit is akartam mondani? Igaz, te tehát a fehér ház hosszában mégysz, mindig tovább és tovább, mignem végre tovább nem mehetsz, — ezt jól jegyezd meg, — azután balra fordulsz, különféle istállók mellett, nos most jobb kézt egy hosszú falat fogsz találni, melyen nagy betűkkel ez áll írva: »Ovakodjanak ettől a kutyától!« — Minns összeborzadt. »Menj a fal hosszában mintegy száz lépésnyire s onnan aztán minden gyerek el tud igazítani téged Amelia-villába.«

»Jól van, jól; köszönöm, Isten veled!«

»Aztán légy pontos, kérlek.«

»Minden bizonynyal, légy nyugodt!«

»Apropos, Minns, megkaptad a névjegyemet?»

»Igen, köszönöm!«

Végre, végre elment Budden, és Minns a legkülönbözőbb érzelmeikkel várta a közelgő vasárnapot.

A vasárnap megérkezett s kedves, derült éggel köszöntött be. London utcáin s térein jókedvű csoportok hullámzottak, az emberek szórakozást és mulatságot kerestek. Mister Minns kivétel volt köztök. Boszusan és izzadva ügetett a Fleetstreet, Cheapside és a Threadneedlestreet árnyos oldalán; mert már egykissé későre járt az idő. Szerencséjére épen akkor állott meg egy omnibusz a »virágcserep« előtt Bishopsgateben, s a kocsis azon biztosítására, hogy három perc múlva okvetlenül indulni kell, mert ez a hatóságilag megszabott idő, Minns megvigasztalva beült a kocsiba.

Egy negyedóra elmúlt, de a kocsis még nem mozdult helyéből, Minns már hatodszor nézte óráját.

»Kocsis! megyünk-e vagy nem megyünk?« — mennydörgé boszusan, félig kihajolva a kocsis ablakán.

»E perezben — uram!« felelé a kocsis, kezeit zsebébe mélyesztve, a sietésnek még csak látszata nélkül is. »Bill, vedd le a lovakról a pokróczot.«

Ismét öt perez mult. A kocsis ekkor föliaászott a bakra, fönkelt üléséből a szomszédos utczákon végig tekintett s az elmenőket biztatta a felülésre.

»Kocsis, ha rögtön nem indul, én leszállok« kiáltott újra Minns, ki már szépen elkésett s rég lemondott azon reményről, hogy a meghatározott időben Stramford-Hillben legyen.

»Rögtön«, válaszola a kocsis, és valóban az omnibusz vagy husz lépésnyire elbotorkált, hogy újra megálljon. Minns egy szögletbe huzódott s átengedé magát sorsának, amint egyszerre egy gyermek, ennek anyja, egy nagy doboz és egy esernyő lettek utitársáivá. A gyermek bizalmas és kedves volt, Minns bácsit atyjának nézte s minden áron ölébe akart ülni.

»Maradj nyugton, lelkem«, csitítá a szerencés anyja gyermekét, ki hizelegve kézzel lábbal dolgozott, hogy Minnst átöllelje s vele játszani akart — »maradj nyugton, hisz ez a bácsi nem atyád!«

»Hál Istennek, hogy nem vagyok az«, gondolá magában Minns s ez volt reggel óta az első vigasztaló gondolata.

Miután a fiueska fel volt világosítva aziránt, hogy a bem ülő uri ember nem az ő atyja, más módon ügyekezett az idegen bácsival mulatni; tudnillik Minns bácsinak tiszta nadrágát piszkos lábaeszkáival rugdalta s azután még a mama esernyőjével is szurkálni kezdte. Így tölté el gyermeki ártatlanságában az unalmas időt az omnibuszban.

Midőn a szerencsétlen Minns bácsi a »Fehér hatytyu«hoz érkezett, nagy rémületére látta, hogy már egy negyed mult hatra. A fehér ház, az istállók, az »Ovakodjanak ettől a kutyától« — mellett gyorsan elhaladt. Pár perez mulva Minns lihegve állott meg egy zöld

ablakrámás sárga téglaház előtt, melynek hosszában egy kert volt, egy piczi kerek és két piczi háromszögű virágágygyal, azután egy puszpángfa, husz vagy harmincz tulipán s néhány zöld virágbokor. Az Amelia-villa tulajdonosának izlését még két kő Cupido-szobrocska hirdette, melyek a bejáratától jobbra és balra, két osztrigahéjjal ékesített homokkődombon álltak. Minns esöngetett. Egy vöröshaju inas kopott liberiában és hosszú gyapot harisnyában kinyitotta az ajtót, elvette az érkezett kalapját és felső kabátját s bevezette őt egy udvari szobába, melyből korlátlan kilátás nyílt a szomszéd házak tűzfalaira és udvaraira.

A szokásos kölesönös bemutatások után, s miután a vendégek azon unalmas és várakozásteljes időt, mely az ebédet megelőzi, élénk társalgás hiányában hákogással, köhögéssel töltötték, végre megjelent mistress Budden s ebédhez hívta vendégeit. Általános fölkelés s újabb általános bókolás. Minns bácsi lovagiasan karját nyújtá a háziasszonynak, hogy a szobaajtóig vezesse; mert tovább lehetlen volt karonfogva menni, minthogy a szűk lépcső ezt lehetlenné tette.

Az ebéd megkezdődött, s az étkezés folyt mint hasonló körülmények között történni szokott. A kések és villák csörömpelése és a társalgás zsbongása között ki-kihallatszott mister Budden lármás hangja, ha egyik vagy másik barátját biztatta, hogy igyék s örömét nyilvánította afelett, hogy őt házánál tisztelheti. Mistress Budden pedig tekintetével, intéseivel igazgatta a felszolgáló szellemeket, mialatt arcán mint barometrumon a »viháros« vagy »szép idő« jelzéseit tisztán látni lehetett. Asztal után a boron és a szokásos nyalánkságokon kívül a házi asszonynak egy sokatjelentő jeladására lehozták Sándri urfieskát, s az anyja néhány dicsérő szava és különböző intelmek után, hogy magát szépen és illedelmesen viselje, bemutatták a keresztapának.

(Vége következik.)

TÁRCSA.

A z é k s z e r.

(Vége.)

A görögök sokkal előbb használták pecsételésre az érzőgyűrűket, mint a befoglalt ékköveket; Homer legalább sehol sem emlékszik meg ez utóbbiakról. E gyűrűket kezdetben csak pincze-, csür- és raktárajtók, valamint boros hordók és igen fontos okiratok pecsételésére használták. Az annyira fejlett mű-
 érzékű görögök azonban csakhamar a metszés művészetét is oly magas polezra emelték, hogy e tekintetben még ma is méltán magukra vonhatják bámulatunkat, s ezzel elterjedt náluk a metszett ékkövi gyűrűk használata is. Ezek rendeltetésök céljához képest homoruan voltak kimetszve, megkülönböztetésül a nem a pecsételés céljára használt, hanem kizárólag ékszerekül vésett ékkövektől, melyek rendszerént karpereczek-, övek-, nyaklánczok- vagy boglárókba voltak foglalva. Ezeknél a metszet rendkívüli finomságu dombormű volt, mely plasticai correctnességgel tünteté föl rendszerént a mythológiából átvett alakokat. A nők kezdetben nem hordtak ily metszett köveket. Ellenben a

piperkőcz fiatal emberek e tekintetben is roppant fényűzést fejtettek ki, s ujjajukat végig rakták ily gyűrűkkel; később aztán a nők is utánzásra méltónak tarták e divatot. A metszett ékkövek keletkezési ideje nem határozható meg pontosan; Plinius samosi Polycrates koráig véli ez időt visszavilhatni. Schiller balladájából ismeretes Polycratesnek, e híres szerencsefőnek gyűrűje, melyet állítólag bizonyos Theodorus nevű híres vésnök metszett volna. E gyűrűbe némelyek szerint smaragd-, mások szerint sardonix volt foglalva, s egy lant volt bele metszve; később Augustus császár birtokába került, s állítólag a római Concordia-templomban őriztetett.

A pecsétgyűrűk a rómaiaknál is használatban voltak, csakhogy kövek nélkül. Csak a köztársasági korszakban kezdtek, s csakis az előkelők, az ékköves pecsétgyűrűket is használni; általános elterjedésnek mégis csak akkor örvendtek náluk e gyűrűk, midőn foglalásaikat és határaikat Görögországig és Kis-Ázsiáig kiterjeszték s az ottani népek szokásait és divatját megismerték; ekkor ezen művésziesen metszett ékkövek rendkívül megnyerték a rómaiak tetszését, s tömegesen szállíták és terjeszték el azokat Rómában. Ez időn tul mindenemü pecsételés tényének ily metszett kövi gyűrűkkel kellett végbemennie, s minden csak kissé tehetősebb ember is belevéselte gyűrűje kövébe nevét s még valami alakot vagy arezképet; az istensé-

gek képeit azonban kezdetben mégis szigorúan tiltva volt a gyűrűkbe vésetni, bizonyára Pythagoras e tilalmának emlékezete miatt: »Istenség képét nem szabad a gyűrűbe vésetni!« Idővel azonban e tilalmat is egészen figyelmen kívül hagyták, s lassankint a homi isteneket ép úgy mint az idegenekéit, nevezetesen az egyiptomiakat, a pecsétgyűrűkbe kezdték vésetni. Így például a római világalom idejében a pecsétgyűrűkön egyik legkedveltebb jelkép az egyiptomiak Anubis nevű istene — kit egy kutyafejvel ábrázoltak — s a pálczás Merkur volt. Később gyűrűkbe vésettek nevezetes hősök, királyok, fejedelmek, jó barátok, sőt még a maguk arcképét is, s nem ritkán találunk ilyeneken kedvenc állatokra s más a természetből vett tárgyakra is. Scipio apja arcképét, Caesar Venusét, Lentulus nagyapját vésette gyűrűjébe; Pompejus egy szablyás oroszlánt, Augustus előbb egy sphinxet, később Nagy-Sándor arcképét, végül pedig a magáét választá jelképül; Maecenas egy békát, Galba pedig egy kutyát; míg mások ismét létrát, horgonyt s több e felét; mindenki tetszése szerént változtatá jelképeit.

A pecsétgyűrűket nem csak a férfiak, hanem a nők is viselték, sőt ezeket illette meg legjogszerűbben, mert reájok, volt bizva az egész háztartás vezetése. Épen ez okból engedé alexandriai Kelemen szent-atyja az ájtatos keresztény nőknek, hogy kisujjaikon egy arany pecsétgyűrűt viselhessenek.

A római köztársaság korszakában hozott fényűzés elleni törvények rendkívül nyomasztólag hatottak a nők kedélyére, mert ezek még a pompás arany gyűrűk viselését is eltiltották, s így nem lehet nagyon csodálkoznunk a felett, ha egyik-másik szép szem egy nemével a sovár irigységnek akadt meg az ifju lovagok s a vén patriciusok ujjain tündöklő szép arany gyűrűkön. Mi természetesebb, mint hogy a nők ezen udvariatlan törvény ellen a legnagyobb mérvben kezdtek demonstrálni és áskálódni? És nem hiába morogtak, mert e zsarnoki törvények legnagyobb örömeikre és megelégedésükre csakugyan megszűntek, s a hölgyeknek eddig elfojtott hiusági vágyai ezentúl korlátlan kielégíthetőségre találtak. Csakhamar láthatott az ember a nők óvatosan kimélt gyengéd ujjain is nem csak egy, hanem több ékes gyűrűt is, sőt volt idő, midőn minden tisztességes nőnek minden ujján — mindkét keze középső ujját kivéve — legalább két ékköves gyűrűt kellett viselnie, melyek a leghíresebb vésnőkök szebbnél szebb s a legtökéletesebb művészi ügyességgel kivitt metszeteivel voltak díszítve, úgy hogy a metszetek maguk rendszerént jóval felülhaladták az arany s a belé foglalt ékkövek értékét is. A fényűzés e neme oly magas fokra emelkedett, hogy a férfiak ép úgy mint a nők, kik a hiuság e nemében vetekedtek egymással, minden évszakban más-más gyűrű-készletet viseltek; nyáron könnyebb, télen pedig tömör s így nehezebb gyűrűk viselése volt a divat; s minthogy ekkor ékkö nélkül gyűrű már képzelhető sem volt, elképzelhető hogy az ily gyűrű-halmaz nem kis mérvben terhelé az ujjakat. A nyári készlet gyűrűibe rendszerént oly ékkövek voltak foglalva, melyek pazar színfényben tündökölve verték vissza a nap sugarait. Ép azért nem ritkán volt látható a római szépek nyulánk ujjain a zöld, vörös és sárgán pettyezett heliotrop, az izzó-, aransárga színű chrysolith, a tüzes karbunkulus, a kedves azurkék zafir, az átlátszó zöld smaragd, s több e féle értékes drágakő, melyek megannyian bámulatra méltó és szebbnél szebb metszetekkel voltak ékítve.

A gyűrűk gazdag ékítményű tokokban, úgy nevezett dactyliothekában tartattak. Ugyanigy neveztek a műbarátok drágakő-gyűjteményeit is. Egyik legtökéletesebb enemű gyűjteményrel pontusi Mithriates király birt, melyet később Pompejus Rómába vitetett s a capitoliumban állíttatott ki. Caesar

hat ily dactyliothekát gyűjtött, melyek a legritkább s legművészebb s valóban bámulatra méltó drágaköveket tartalmazák.

Az előkelő férfiak és nők szinte összenőttek gyűrűikkel, a mennyiben igen ritkán rakták le azokat; csak éjjelre, fürdés és gyász alkalmával pihentek a pompás ékszerek a dactyliothekában.

Eddig a gyűrűkről leginkább csak mint ékszerekről szó-lottunk, s azon jelentőségeket fejtegettük, melyre a pecsételésre alkalmas voltuknál fogva az ó- és a mai kor művelt népeinél a köz- és magánéletben egyiránt szert tettek. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy a gyűrűk bizonyos nemei jelképet is fejez- nek ki s hogy épen ez adja meg nekik tulajdonképeni értéküket, hogy ez szab nekik magasabb jelentőséget. A gyűrű ugyanis karika alakjánál fogva, melynek sem kezdete sem vége nincs, az az örökkévalóság jelképeként tekintetett, s e jelentését az emberek a szeretet- és hűségre vivén át, idő folytával általánosan használt jelzaloggá lett mindazoknak, kik házasságkötésre, kegyeletes lépésre határozták el magukat. Valamint az olajág emberemlékezet óta a béke, a hős homlokát övedző borostyán a győzelem, a myrthus-lomb pedig a tiszta és önzetlen szeretetnek volt jelképe, ép úgy lett a vőlegény által választottjának nyújtott gyűrű is mintegy megpecsételő jelképe annak, hogy szellemi frigyöket illető kölcsönös megállapodásuk szent, sérthet- len és többé felbonthatlan leend. E jelentőséget tulajdoníták neki a görögök és rómaiak, valamint a zsidók és egyéb népek is. Az első keresztények szintén átvették e szép szokást, s míg a gyűrűk addig csak az eljegyzés zálogául tekintettek, anélkül azonban, hogy a házassági szertartásnál szerepeltek volna, ők már annak szereplését a házassági szertartás udvariasságos jelenetében az oltár előtt is szokásba hozták, hogy ezáltal a házaspárok frigykötését még egyszer az egész gyülekezet előtt ünnepélyesen is megerősítsek. A gyűrűk jelképi jelentősége a kereszténység elterjedésével tehát jelentékenyen növekedett, növelé azt ama gyönyörű keresztény tan, hogy az ember szeretet nélkül semmi, hogy csak szeretet által nyer az ember igazi életet — oly életet, mely soha meg nem szűnik. Ama kis aranykarika a szeretet- és hűségben egyesültek ujjain egyszersmint biztosító jelzalog arra nézve, hogy ha majdan a rideg halál e mulandó világon megszakítandja is az egyesült frigyét, azért az ama másik világon folyton tartani fog; mert: »erős mint a halál a szeretet; kemény mint a pokol [a buzgó szerelem, annak lobogása tűz és lángok lobogása. A vizek sokasága nem oltathja el a szeretetet, és a folyóvizek nem boríthatják el azt.« (Énekek éneke 8. 6—7.) Így lesz a házastársak előtt a gyűrű az igazi szeretet, az erkölcsös és törhetlen hűségű szeretet jelképe; s a tiszta fényű szeplőtlen arany, melyen semmiféle rozsdá nem fog, mely a legkülönbözőbb behatásnak is ellenáll, — jelképévé lesz a házaspár szeptőlten és változhatlan igaz szeretetének.

Vajha mindig és mindenütt ily beesben tartanak a jegygyűrűk eme nemes és mélyreható jelképét; vajha minél hatásosabban szólna ama szép erkölcsi jelentőséggel felruházott kis aranykarika mindazok szívéhez, kik azt viselik, hogy így hármás jelentése: az igazi, az önzetlen szeretet, a hűség és állhatatosság — minél több áldást terjesztene a mai kor családi életviszoyaira!

Még csak egy gyűrűről kell szólnunk, mely világtörténelmi hírnévvel bír, tudnillik a pápai pecsétgyűrűről, az ugynevezett halászgyűrűről, mely leginkább az apostoli bre-vevé pecsételésére használtatik. A pecsét rendszerént vörös viaszba nyomatik le, mely igazsági és tiszteleti ügyekben kender-, kegyelmiékben pedig vörös-sárga selyem zsinóron függ.

Már a legrégebbi korban a római püspökök is ugyan e czélra használták e gyűrűt; Péter apostol mint halász van rajta feltüntetve, s a pápa személyes hatalmának jelképe. A halászgyűrű nem száll mint a többi pápai jelvény egyik papáról a másikra, mert azt a pápa halála után egy bibornoki küldöttség minden egyes esetben megsemmisíti, nehogy az valahogy illetéktelenül használtathassék valamely breve megpecsételése.

Megemlíthetjük még, hogy a gyűrűk a régi korban leginkább a jobb kézen viseltettek, míg értékes ékköveket nem kezdtek beléjük foglalni; ekkor, hogy e köveket a jobb kézzel gyakoribb használata által a sérelemnek annyira ki ne tegyék, a gyűrűket a balkézre kezdék huzogatni. A görögök és rómaiak kedvencz vagy azon gyűrűket, melyeknek különös értéket tulajdonítottak, rendszerént balkezők negyedik ujján hordták, megegyezőleg a keresztényekkel, kik szerént a jegygyűrűnek szintén ezen az ujjon van helye. Ez leginkább némelyek abbéli hite következtében történt, melynél fogva közvetlen a szívből egy véredény futna ezen ujjig, vagy másoké miatt, kik t. i. ezen ujjat egy különös ideg által közvetlen összeköttetésben vélték lenni a szívvel; minthogy pedig az aranynak rendkívül jöltevő hatást tulajdonítanak az egész testi szervezetre, ép azért huzták ezen újra a gyűrűt, mely e miatt aztán aranyujjnak is nevezetett. Bármint álljon is azonban a dolog, annyi bizonyos, hogy ezen ujj a legalkalmasabb a gyűrűviselésre; mert a hüvelykujjon igen alkalmatlan volna, a mutatón nagyon is ki van téve az ütéseknél, amennyiben a hüvelyk egyáltalán nem védheti, a középujj pedig igen hosszú, a kisujj meg igen rövid volna.

H—d.

RÖVID HIREK.

— Legfelsőbb adományok. A király ö Felsege a felszuthi református templom és iskola helyreállítására 200 forintot, Tolna komárom megyei község tűzkárosultjai részére 400 forint segélyt adományozott magánpénztárából.

— A róka vadászatok a Rákoson megkezdődtek s ö Felsegeik a király és a királyné is, daczára a kedvezőtlen időnek, a múlt héten rendszeren résztvettek ezen mulatságban. Szarvasvadászatot is rendeztek, de a szarvas egy majorba menekült s abban kellett hagyni a további futtatást. A szarvas helyett azután rókát hajtottak.

— Rudolf főherczeg ö fensége elfogadta dr. Szeredy pécsi tanár jeles »Egyházjog«-ának egy felajánlt példányát és a szerzőnek a közoktatásügyi miniszterium utján köszönetet mondott.

— Halottak napján, a kegyeletes megemlékezés kettős ünnepén, hétfőn és kedden, mint minden évben rendszeren, a fővárosi temetők megnépesültek s mindenki sietett, hogy fölkeresse övéinek sírját s lerójjja a kegyelet adóját azok iránt, kik egykor neki ez életben kedvesek voltak. A kerepesi uti temető annyira megtelt, hogy csak nagy nehezen lehetett az utakon mozogni s a sírok egynemelyike egészen tele volt rakva koszorúkkal és lámpákkal. Este nyolczkor a temető újra kiürült s a lámpák kialudtak.

— Jókai Mór munkái Magyarországon a legnagyobb kelendőségnek örvendenek. Az Athenaeum regényírónk 52 művéből az utolsó hat év alatt nyolczvanezer példányt adott el. S mégis mily csekély számmá törpül ez, ha szembe állítjuk a vele egyenrangú francia, angol vagy német költők műveinek kelendőségét külföldön, kiknek egy-egy munkája szokott ennyi példányszámban elfogygni.

— Néhai Bartal Györgyért szombaton a szentferencziek templomában ünnepélyes gyászistentisztelet tartott melyen a miniszterek, a képviselőház elnöke, az összes kereskedelmi miniszterium, a város hatósága s az elhunynak számos tisztelője volt jelen.

— A békésgyulai árvaházban, melynek Wenckheim Krisztina grófnő nagylelkű, 100,000 forintnyi alapítványa adott léteelt s melyet Gőndöcs Benedek apát s plébános nagy ünnepélyességgel fölvavatott, jelenleg tizenkét árva kap teljes ellátást, jövőre pedig már huszonnéggy fog kapni. Az intézet vezetése a szürkenénikékre van bízva.

— Rupp Nep. János orvostani dékán mult csütörtökön ülte meg egyetemi tanárságának harminczadik évfordulóját. Az egyetem orvoskari hallgatói diszes ünnepélyt rendeztek a jubilans tiszteletére s egy pompás főkabórbe kötött díszalbumot nyújtottak át neki.

— Budapest egészségi viszonyai a folyó év első kilencz hónapjában valamivel jobb volt, mint a mult évben, amennyiben ezen idő alatt a születési esetek száma felülmulta a halálozásokat. Született ugyanis 10,220 gyermek s meghalt 9424 ember, eszerént 796-tal több a születési eset.

— Az országos kisedövö-egysület fővárosi tanintézetének építési költségeire a közoktatásügyi miniszteri ur tizezer forint segélyt utalványozott.

— Fekete Bernát fővárosi ismert könyv- és műkereskedő üzlethelyiségét a váci-utcából a dorottya-utczai 3. sz. házba (a wurm-utczai sarokboltba) tette át.

— Harkányi Frigyes országgyűlési képviselő Mező-Tur melletti Kuria nevű pusztáján 3166 forint költséggel iskolát állíttatott föl cselédjei gyermekeinek számára, amiért a közoktatásügyi miniszter nyilvánosan köszönetet mondott neki.

— A pót-indigó-termesztéssel tett kísérletek Szarvason igen kedvező eredményre vezettek s a kormány most Sarlay János szarvasi tanárnak három évre teljes fizetést biztosított, hogy tanári állását elhagyhassa s egész buzgalommal az indigó termesztéssel foglalkozhassék.

— Velocipéden tette meg az utat Párisból Bécsbe egy Laudmaillé nevű fiatal ember. Október 12-kén indult Párisból s 24-ikén érkezett Bécsbe. — Tarnóczy salzburgi érseket, ki a napokban ünneplé érsekségének huszonöt éves jubileumát, szélhűdés érte; egyik oldalán megbénult.

— Müncheni hírek szerént Rudolf trónörökös ö fenségét e hó elején néhány napra oda várják. A főherczeg azért megy a bajor fővárosba, hogy elbucúzzék Afrikába utazó nővérétől és sógorától. — Belgrádból azt írják, hogy egy ottani kereskedő falusi birtokán megtalálták volna Dusan császár koronáját s a belgrádi muzeumba vitték. — Az orosz czár harmincz ezer rubelt küldött a montenegrói fejedelemnek a sebesült fölkelők segélyzésére. — John Brown, az angol királynő nyolczvannéggy éves nyugdíjazott komornyikja, legközelebb meghalván, temetésén a királyné és Beatrix herczegnő is megjelent, s a nedves idő daczára mindketten egy darabig gyalog kísérték a hű szolga koporsóját. — A középtengeren tengeri rablók garázdálkodnak s a kereskedelmi hajókat nagy rémületben tartják. — Abbé Migne, az »Univers« alapítója s anyyi jeles munka és nagy irodalmi vállalat kiadója, 75 éves korában elhunyt.

IRODALOM.

— Az egrí növendékpapság m. e. irodalmi iskolájának ezévi tagjai megrendelési felhívást bocsátottak ki dr

Bohl J. amsterdami ügyvédnek „A Vallás politikai s jogi szempontból” című, általok magyarra fordított, művére. E 22–24 ivre terjedő munka január hóban fog sajtó alól kikerülni. Ára 1 frt 50 kr. Gyűjtőknek tiz egyszerre megrendelt példány után egy tiszteletpéldány adatik. A megrendeléseket a fordítók decz. 1. napjáig kérik eszközöltetni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt magukat tájékozhasssák.

— Megjelent s beküldetett: **Levélszerinti oktatás a német nyelv öntanulására.** Irja és kiadja Roder Adolf. 6-ik füzet. Az egész mű 40 levelet foglal magában és két tanfolyamra van beosztva. Egy-egy levél ára 20 kr., egy egész tanfolyamé pedig csak 3 frt o. é. Megrendelhető minden hazai könyvárusnál vagy a szerzőnél Szombathelyen. E diszesen kiállított folyóirat az eléggé ismert Toussaint-Langenscheidt tanmódszert vette alapul és a német nyelv alapos megtanulását rövid idő alatt lehetségessé teszi.

— Az »Uj magyar Sion«, egyházirodalmi folyóirat oktoberi füzete a következő tartalommal jelent meg: Ismereteink forrásai, Cseh Ferencztől; egy régi vád, Concilia Emiltől; lourdesi jegyzetek; Peyramale kérelme; a Nagyboldogasszonyról nevezett budavári plébánia-templom története, Némethy Lajostól; irodalom és művészet; vegyesek.

MINDENFÉLE.

Egy sokoldalú férfiú. Egy Kansas-Cityben megjelenő újságban következő hirdetés olvasható: »Egy bölcsészettanár, ki egy ideig tanár volt a hittudományi karnál, a sanscrit nyelvben eléggé jártas és a sörcsapolást alaposan érti, ajánlja magát pinézérnek.«

Óriási haladás. Azon hely, melyen jelenleg Uj-York városa áll, 1626-ban 24 dolláron vásároltatott meg. Ma ezer millió dollára teszik e hely értékét. 1656-ban a városnak 1000 lakosa volt, ötven évvel később 7000, ma 1,300,000. 1805-ben Uj-Yorknak egy iskolája volt 40 tanulóval, ma van 109 iskola-épülete 236,453 tanulóval. Temploma 1785-ben csak 9 volt, most van 470 mintegy 30 millió dollár egyházvagyonnal. Egyházi szükségekre évenként 3 millió dollárt adnak ki, míg a pálinkakorszmákban ugyanannyi idő alatt 36 millió dollárt költenek. Jótékonyági intézet van 400. Éjjel 15,000 utczi lámpa terjeszti a világosságot. Az omnibuszok évenként 60 millió személyt szállítanak.

Pályázat. A pacséri (Bács megye), magyar ajku római kath. kántor-tanítói állomás üresedésbe jöven, ennek betöltésére november 15-kén délelőtti 9 órára pályázat hirdetik. Jövedelme: a) készpénz 105 frt o. e. b) ismétlő iskola tartásáért 15 frt, c) 45 pozs. mérő buza 4 frtjával megváltva: 180 frt; d) 35 urbéri hold föld egy tagban, adóteherrel; e) szabad lakás kerttel; és f) stoláris jövedelem, mintegy 20 frt.— Pályázók fölszerelt folyamodványaikat, a pacséri r. kath. iskolaszékre ezimezve: főtiszt. Balassy Endre, czimz. kanonok, kerületi esperes urhoz, Bács-Kis-Hegyesre küldjék.

Pacséron, 1875. okt. 24.

Az iskolaszék.

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.	
Sz kurkay Agoston homonnai pléb.	40 95
Rainiss Gyula zircz-czistercei tanár	24 25
Konek Benedek köbölkut pléb.	76 10
Bors Pál szanyi káplány	45 10
Dolenszky Imre tószegi pléb.	12 60
Sissovic János gyulaajóvánczai pléb.	256 70

— Épen most jelent meg s megrendelhető a **Szent-István-Társulat ügynökségénél:**

Naptár 1876-ra kiadja a Sz-István-Társulat, ára füzve 25 kr.

Hirdetések.

Magyarhonban

legbővebben fölszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög rítusban.

Misemondó -ruhák,

Dalmatikák, pluvialék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tűzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váci-utca 15. szám, Budapest.

(44–52.)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Agoston Antal.**

Budapest. 1875. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Ferenziek tere Athenaeum-épület.)